

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

17 Şubat / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Yıkımın Maliyeti Çok Büyük!

- ❑ Yitip giden canlar, tarihi bir kentin tamamen yok olması. Bunlar telafisi olmayan kayıplarımız...
- ❑ Diğer yandan uzmanlar on ilde meydana gelen bu yıkımın finansal maliyetinin de devasa olduğu fikrinde birleşiyor.
- ❑ Bu öylesine bir yıkım ki 1923'de Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana Türkiye'nin en büyük yeniden inşa çabasını gerektirebilir.
- ❑ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odası Başkanı Eyüp Muhçu, Türkiye'nin güneyindeki etkilenen bölgedeki 3,4 milyon binanın yarısının yıkılmasının gerekebileceğini söyledi.
- ❑ Kendisi, kabaca bir maliyet hesabıyla "Bu evleri yeniden inşa etmek için, aynı zamanda altyapı ve kamu tesisleri de inşa etmeniz gerekiyor, bu nedenle yeniden inşa için tahmini 100 milyar dolarlık bir ön maliyetten söz edebiliriz" dedi.
- ❑ University College London'da deprem mühendisliği profesörü olan Tiziana Rossetto, "Çok büyük, kesinlikle çok büyük" "Maliyet gerçekten çok büyük olacak." ifadesini kullanırken;
- ❑ Ankara'daki Çankaya Üniversitesi'nde afet onarımı konusunda uzman doçent olan Ezgi Orhan, konutlar, okullar, hastaneler, ticari binalar, havaalanları, camiler ve diğer ibadethanelerin hepsinin ya onarılması ya da yeniden inşa edilmesi gerektiğini söyledi. Otoyollar ve yer altı boruları gibi hayati altyapının da yıkıldığını sözlerine ekledi.
- ❑ JPMorgan ise yıkılan yapıların doğrudan maliyetinin 25 milyar doları, yani Türkiye'nin gayri safi yurtiçi hasılasının yüzde 2,5'ini geçebileceğini söyledi.

Deprem Yardımlarında Kamu ve Tartışmalar

- ❑ Türkiye, yaralarını sarmaya devam ederken kuşkusuz geçtiğimiz haftanın en önemli gündemi oluşan maddi zararlar ve bunları telafi etmek için oluşturulmuş fonlar ile toplanan aynı yardımlar oldu.
- ❑ İnsan hayatının bir bedeli olamaz ancak geride kalanların maddi zararlarını telafi etmek de bir sonraki adımda en önemli konuyu oluşturur.
- ❑ Dolayısıyla deprem felaketinin ilk haftasında gündem nasıl ki kurtarma ekipleri ve kan, çadır, gıda ve ihtiyaç malzemeleri gibi hayati unsurlara ve bu konularda hizmet veren STK'lara odaklandıysa,
- ❑ Bu hafta ve takip eden haftalarda ise gündem geride kalanların hayata tutunabilmeleri için gerekli maddi ve manevi destekler konusunda oluşacak.
- ❑ Geçtiğimiz hafta bu yardım kampanyalarından en çok konuşulanı Kahramanmaraş merkezli 10 il etkileyen depremler için ortak yayınla ekranlarda ve radyolarda başlatılan "Türkiye Tek Yürek" yardım kampanyası oldu.
- ❑ Kampanyada 115,1 milyar liralık bağış rakamına ulaşılırken, 9 milyon adedi aşkın SMS gönderildi.
- ❑ Kampanya dahilinde kimisi büyük paralarla kimisi ise maaşlarını bağışlayarak destek verdi. SMS atarak bütçesine göre gönülden destek verenler de vardı ancak Merkez Bankası başta olmak üzere kamu bankalarının yüksek tutarlarla bağışta bulunması kamuoyunda oldukça yoğun bir tartışmanın da zeminini hazırladı.

Merkez Bankası ve Kamu Bankaları Bağış Yapabilir mi?

- ❑ Tek Yürek kampanyasında en yüksek bağışı 30 milyar lirayla TCMB yaparken, Ziraat Bankası 20 milyar lira, Vakıfbank 12 milyar lira, Halkbank 7 milyar liralık bağış yaptıklarını bildirdiler.
- ❑ Bu durum ciddi bir tartışmayı da beraberinde getirdi. TCMB kaynağının Reuters'e verdiği bilgiye göre bankanın depremzedelere yönelik 30 milyar TL'lik bağışı bankanın 2022 bilançosu kârından karşılanacak.
- ❑ Diğer kamu bankalarının yapmış oldukları yardımların da ilk etapta yapılan yardımların banka özkaynağının binde dördünü aşamaz şekilde düzenlenen 5411 sayılı kanunun 59. maddesine aykırı olduğu yönünde eleştiriler gelmişti.
- ❑ Ancak bu durum haftanın son günü OHAL kapsamında Resmi Gazete'de Cumhurbaşkanı Erdoğan imzasıyla yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre, bankaların bağış ve yardım sınırlamasına muafiyet getirilmesi ile aydınlığa kavuşturulmuş oldu.
- ❑ Geçmişte 1999 depremi ve Pandemi sürecinde de TCMB'nin bağışlarda bulunduğu biliniyor ancak 99 depremindeki bağış şimdiki bağışla kıyaslandığında oldukça düşük kalıyor.
- ❑ Diğer taraftan TCMB başta olmak üzere kamu bankalarının karlarının hazineye ait olduğu bu cihetle yapılan bağışların da bir cepten diğerine şeklinde bir kaynak aktarımı olduğu yönünde eleştiriler getirildiğini görüyoruz.
- ❑ Toplam da bağış yapılan 90 milyar TL 'nin halkın cebinden çıktığı diğer yorumlar arasında.
- ❑ Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, Kahramanmaraş merkezli büyük depremlerin ardından yapılan bağış kampanyasından TCMB'nin 30 milyar lira bağış yapması hakkında "'Kimin parasını kime veriyorsunuz?' yorumları anlamsız. Bu para devletin parasıdır, milletin parasıdır. Milletin parasını da millete vermekten daha doğal bir şey yoktur" dedi.
- ❑ Biz yapılan kamu bağışlarının daha çok halkı motive etmek için yapıldığını düşünüyor, bu tartışmayı bu zor günlerde çok da fazla uzatmak için ise zamanlamanın yanlış olduğunu düşünüyoruz.

Geçmişte Oluşturulan Deprem Sigorta ve Vergileri

- ❑ 1999 depreminden sonra sonra hayatımıza giren biri sigorta diğeri ise vergi grubu olarak iki önemli gider kalemi oluşmuştu. Bunlardan ilki sigorta kapsamında DASK, olarak hayatına devam etmektedir.
- ❑ DASK ile ilgili olarak depremin ilk haftasında Türk Reasürans ve Doğal Afet Sigortaları Kurumu Genel Müdürü Selva Eren, "Bugün itibarıyla biriken deprem fonlarımız 23 milyar TL seviyesinde. Reasürans koruması ile toplamda 117 milyar TL ödeme kapasitemiz ile bu ve benzeri birçok depremde sigortalarımızın hasarlarını tazmin edecek finansal güce sahibiz" şeklinde açıklama yapmıştı.
- ❑ Dolayısıyla geçmişte depremle ilgili olarak toplanan vergi ve primlere ilişkin tartışma DASK'tan çok Özel İletişim Vergisi adı altında tahsil edilen ve deprem vergisinin bir alt kalemi olan vergiye dayanıyor.
- ❑ Deprem vergisi bir grup vergiyi temsil etmekteydi. Ek Gelir Vergisi, Ek Kurumlar Vergisi, Ek Emlak Vergisi, Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi, Özel İletişim Vergisi, Özel İşlem Vergisi alt kalemlerinden oluşmakta olan deprem vergisinden günümüzde sadece özel iletişim vergisi yürürlüktedir.
- ❑ Özel İletişim Vergisi, zamanında her ne kadar depremin etkilerini azaltmak için çıkartılmış olsa da iletişimden alınan bir dolaylı vergi kapsamında olduğu için diğer bütçe vergi gelirleri kapsamında değerlendirilmektedir.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerinden yapılan hesaplama göre 1999-2022 yılları arasında toplanan özel iletişim vergisi tutarı 88 milyar 298 milyon TL ortalama TCMB kuruna göre bu tutar 38,4 milyar\$' a denk geliyor.
- ❑ İşte tartışmalar daha çok toplanan bu dolaylı verginin nerelere harcanmış olması ile ilgili.
- ❑ Herhangi bir deprem fonuna tabi olmayıp, dolaylı bir vergi türü olan bu gelirin de diğer vergi gelirleri gibi genel kamu harcamalarına tahsis edildiği söylenebilir.
- ❑ Ancak biz yine de bu kamu harcamalarının başında depreme dayanıklı binaların inşa edilmesi gerektiği kanısındayız.

Borsa, Bir Dizi Tedbirle Yeniden İşleme Açıldı

- ❑ Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle geçen hafta Çarşamba gününden itibaren işlemlerin durdurulduğu Borsa İstanbul pay ve vadeli işlem piyasaları, bir dizi tedbirle 15 şubatta yeniden açıldı.
- ❑ Bireysel Emeklilik Sistemi'nde (BES) devlet katkısı fonlarının tahvil alma yükümlülükleri azaltılırken, asgari hisse senedi bulundurma yükümlülükleri artırıldı. Buna göre, devlet katkısı fonlarının hisse senedine yapacağı yatırımlarda asgari yüzde 10 düzeyinde bulunan oran yüzde 30'a yükseltildi.
- ❑ Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle, depremin finansal piyasalar üzerindeki olumsuz etkisinin asgariye indirilebilmesi ve olası yatırımcı mağduriyetlerinin önüne geçilmesi için bazı kararlar aldı.
- ❑ Alınan kararlarla özellikle deprem bölgesinde bulunan yatırımcıların yükümlülüklerine getirememesi nedeniyle temerrüde düşmeleri hazirana kadar ertelenirken, kredili işlemlerde bulundurulması gereken özkaynak oranlarında gevşemeye gidildi.
- ❑ SPK ayrıca şirketlerin hisse geri alımı yapma konusundaki bürokratik zorlukları azaltırken, geri alınan payların, alındığı tarihten itibaren 30 günlük süre boyunca satılamayacağını bildirdi.
- ❑ Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan düzenlemeyle hisse geri alımlarında stopaj sıfırlandı.
- ❑ Tam mükellef sermaye şirketlerinin hisse geri alımlarında vergi tevkifat oranlarının sıfırlanması kararlaştırılırken, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) da, payları borsada işlem gören halka açık bankaların, 6 Şubat 2023'ten 1 Ocak 2024'e kadar geri alım yoluyla edindikleri kendi hisse senetlerinin, çekirdek sermayeden indirim kalemi olarak dikkate alınmayacağını bildirdi.
- ❑ Depremden etkilenen 10 ilde faaliyet gösteren bazı şirketlerin borsada kapatılan işlem sıraları, Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yapılan duyurular kapsamında yeniden açıldı.

BES'te Hisse Payının Artması da Tartışma Yarattı

- ❑ Türkiye, kayıp canlarına ağlarken depremin yaşandığı ilk haftadan itibaren Borsa İstanbul tartışmaların odağında kalmayı başardı.
- ❑ Geçtiğimiz hafta borsanın açık olması, ardından kapanması gündem olduğu gibi bu hafta da bir dizi tedbirlerle yeniden açılması noktasında tartışmalar sürüyor.
- ❑ Böylesine korkunç bir afeti yaşamış olan ülkemizde borsa üzerine bu denli tartışma yaşanmasının ardında yatan sebep; geçen yıldan bu yana artan hesap sayısı ve yükselen hacmi ile borsanın hem sosyolojik hem de politik bir zemine oturmuş olmasından kaynaklanıyor.
- ❑ Bu haftaki tartışmaların odağında alınan tedbirlerden BES'teki hisse payının artması yoğun bir tartışmaya yol açtı.
- ❑ Bireysel Emeklilik Sistemi'nde (BES) devlet katkısı fonlarının tahvil alma yükümlülükleri azaltılırken, asgari hisse senedi bulundurma yükümlülükleri artırıldı. Buna göre, devlet katkısı fonlarının hisse senedine yapacağı yatırımlarda asgari yüzde 10 düzeyinde bulunan oran yüzde 30'a yükseltildi.
- ❑ Gelişmekte olan piyasalar konusunda sektörde oldukça tanınan bir yatırımcı olan Mark Mobius, Türkiye'nin deprem sebebiyle hızla düşen ve ardından kapanarak Çarşamba günü yeniden işleme açılan hisse senetlerini destekleme çabalarının “ters” etki yaratabileceğini söyledi.
- ❑ Borsanın geneline yönelik eleştirilere odaklandığımızda ise son dönemde alınan kararların küçük yatırımcıyı korumak adına alındığı görülmektedir.
- ❑ Borsa, volatil bir yatırım platformudur bu nedenle finansal okur yazarlığın artması ya da yatırım danışmanlarından destek alınması önemlidir.
- ❑ Ayrıca bilinmelidir ki devlet tarafından her borsa kaybına müdahale edilmesi zamanla suni bir talep yaratarak, gerçek makroekonomik dengelere aykırı bir zemin oluşmasına da neden olabilir.

ABD Enflasyonu, Üretici Fiyatları ve Fed

- ❑ ABD'de Fed'in sıkılaştırma adımlarına rağmen enflasyon yine de direncinden kaybetmiyor. Enflasyonun yoğun sıkılaştırma adımlarına rağmen kısa vadede çok da kolay düşürülemeyeceğini pek çok defa bültenlerimizde ifade etmiştik.
- ❑ 14 Şubat'ta gelen manşet enflasyon verisine göre ABD'de tüketici fiyatları Ocak'ta bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,4 artış kaydetti. Bu oran beklenti olan 6,2'nin üzerinde idi.
- ❑ Ayrıca öncesinde enflasyon sepetinin de güncellendiği biliniyor.
- ❑ Perşembe günü gelen veriye göre ise genellikle tüketici enflasyonunun birkaç ay içinde nereye yöneldiğinin önde gelen göstergesi olarak kabul edilen üretici fiyat endeksinin geçen ay Aralık ayına göre yüzde 0,7 arttığı görüldü. Bu, ekonomistlerin yüzde 0,4'lük artış beklentilerini aşmaktaydı.
- ❑ Şubat başında istihdam verilerinin yayınlanmasından önce vadeli işlem piyasaları, merkez bankasının kilit faiz oranının yüzde 5'in biraz altına düşmesini bekliyordu ve yıl sonuna kadar iki adet 0,25 puanlık faiz indirimi fiyatlıyordu. Yatırımcılar şimdi bu oranın yüzde 5,25 civarında zirve yapmasını bekliyorlar ve yıl sonuna kadar tek bir kesinti ya da hiç kesinti olmaması ihtimali kabaca eşit.
- ❑ Enflasyon verilerine güçlü istihdam ve perakende verileri eşlik etmekte bu veriler ABD borsalarını da negatif yönde etkileyerek, doların güçlenmesi ve tahvil getirilerinin artışına neden oldu.
- ❑ Özetle küresel ekonomide enflasyonist baskı halen mevcut.

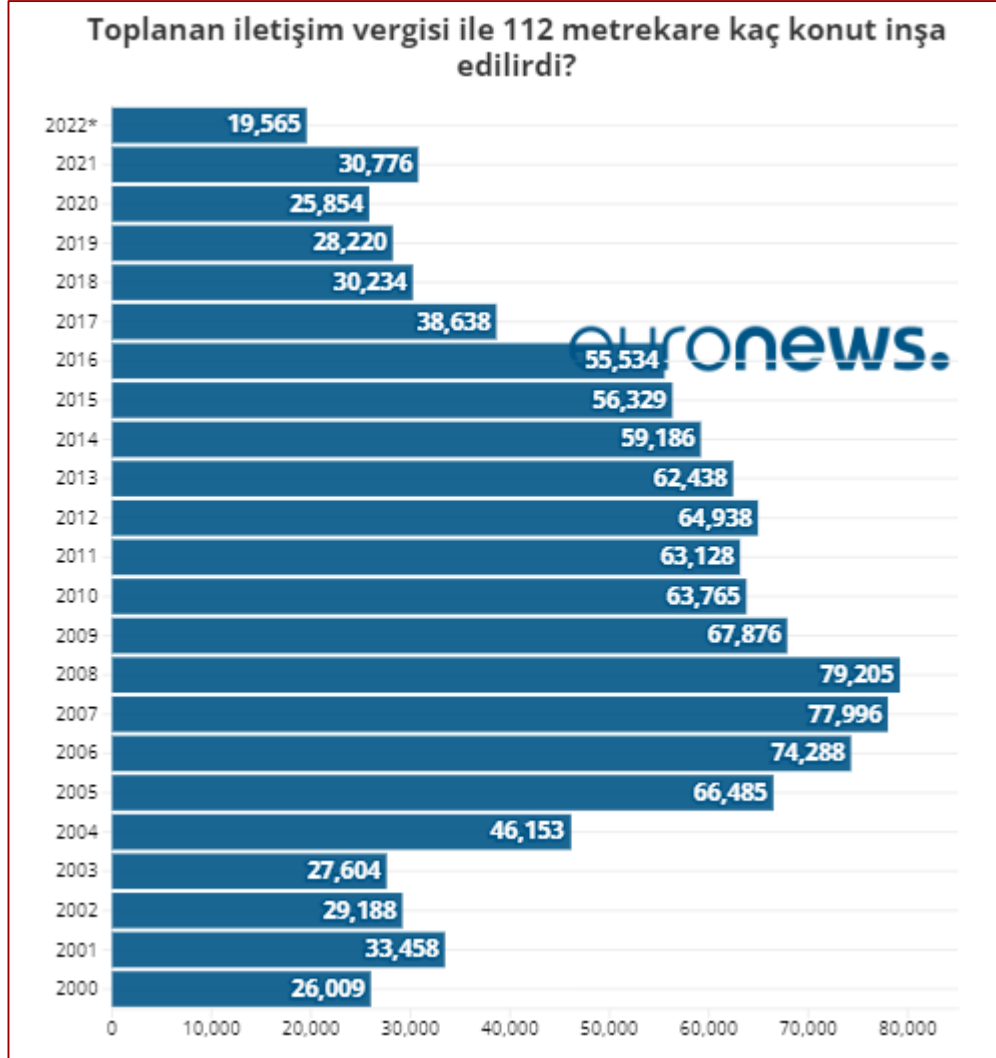
Financial Times Güçlü Doların Etkileri Konusunda Uyardı!

- ❑ Fed'in sıkılaşmaya başladığı sürecin başlangıcından bu yana bültenlerimizde çoğunlukla bu durumun gelişen ülkeler başta olmak üzere dünyada ABD hariç pek çok ülke için devalüasyon riski yaratacağını çeşitli haberler eşliğinde ifade etmeye çalıştık.
- ❑ Geçtiğimiz hafta FT'da yayınlanan makalenin başlığı Yükselen piyasa para birimi Güçlü dolar, devalüasyon dalgasını körüklüyor...
- ❑ Makalenin özetinde parasal sıkılaşmayla dolarda güçlü seyir devam ettikçe Mısır, Pakistan ve Lübnan'dan sonra diğer bazı gelişmekte olan ekonomilerde de para otoritelerinin devalüasyon kararları alınmasının beklendiği ifade ediliyor.
- ❑ Analizde Türkiye'ye ilişkin yapılan değerlendirmede bir çok analistin TL'nin yapay olarak güçlü tutulduğu fikrinde olduğu, enflasyon baskılarının deprem felaketiyle daha da artabileceği belirtiliyor.
- ❑ IIF, cari açığın giderek yükselmesi üzerine TL için öngördüğü adil değeri Eylül 2022'de 16,50 düzeyinden 21 düzeyine yükseltmişti.

Haftadan Kalanlar

- ❑ TÜRKONFED raporu: Depremlerin mali hasarının 84,1 milyar dolar olması bekleniyor
- ❑ Cari işlemler dengesi, aralık ayında piyasa beklentilerinin üzerinde geldi. Cari açık aralık ayında 5.9 milyar dolar olarak kayıtlara geçerken, 2022 yılında cari açık 48.8 milyar dolarla 9 yılın zirvesinde gerçekleşti. Net hata noksan kalemi de 24.2 milyar dolarla tarihi zirvede.
- ❑ Merkezi yönetim bütçesi 2023 yılına 32,2 milyar liralık açıkla başladı.
- ❑ Migros'tan KAP'a yapılan açıklamada depremden etkilenen 10 ilde sahip oldukları 228 mağazadan 66'sının kullanılamaz hale geldiğinin değerlendirildiği ve 22 çalışma arkadaşlarını kaybetmenin üzüntüsünü yaşadıkları belirtildi.
- ❑ Altın ithalatı mal mukabili ödeme şekli ile yapılmayacak
- ❑ Türk Hava Yolları (THY) pay piyasasında sağlıklı fiyat oluşumunu desteklemek amacıyla 9 milyar liralık hisse geri alım programı başlattı.
- ❑ Küresel talepteki zayıflık konteyner navlununu düşürmeye devam ediyor. Zirveden düşüş yüzde 85'i buldu.
- ❑ Depremzedelere yardım için günlerdir 7/24 demeden çalışan, en büyüğünden en küçüğüne adeta 'tek yürek' olan lojistik sektörü, son 10 günde 3 binden fazla TIR'ı afet bölgesine gönderdi. İhracat taşımalarının ikinci planda kalmasıyla, resesyona hızı kesilen sınır kapılarından AB'ye çıkışlar bu dönemde, %30'a yakın daraldı.
- ❑ Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Türkiye'nin 2023'e yönelik büyüme tahminini yüzde 3,5'den yüzde 3'e düşürdü.
- ❑ ABD Dışişleri Bakanı Blinken, Türkiye'yi ziyaret edecek
- ❑ Dünya Bankası Başkanı David Malpass, 4 yıldır sürdürdüğü görevinden ayrılma kararı aldı.
- ❑ Avrupa'da gaz fiyatı 17 ayın dibini gördü
- ❑ YÖK: Üniversitelerde bahar dönemi 20 Şubat'ta başlayacak. Nisan'dan itibaren hibrit eğitim değerlendirilecek ve uygulamalı bölümlerde yüz yüze eğitim olacak.

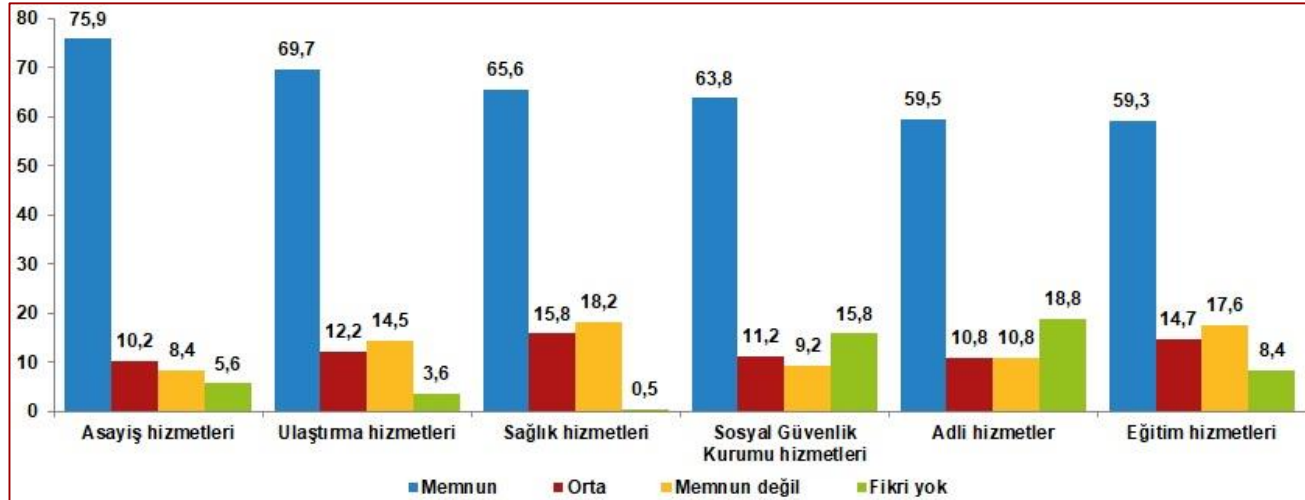
Haftanın Grafiği

- ❑ Daha önce de açıkladığımız üzere özel iletişim vergisi bir deprem fonu değil, dolaylı bir vergi ancak deprem faylarının üzerinde yer alan Türkiye’de depreme dayanıklı konut ihtiyacı da kamu harcamaları açısından birincil öneme sahip.
- ❑ Bu haftaki grafiğimiz Euronews’ ün sitesinden ve bugüne kadar toplanan özel iletişim vergileri ile kaç adet konut yapılabileceğini gösteriyor.
- ❑ Konut büyüklüğünü 112 metrekare alınırsa son 23 yılda toplam 1 milyon 127 bin konut inşa edilebilirdi.

Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2022

- ❑ Mutlu olduğunu beyan eden 18 ve üzeri yaştaki bireylerin oranı, 2021 yılında %49,3 iken 2022 yılında %49,7 oldu. Mutsuz olduğunu beyan eden bireylerin oranı ise 2021 yılında %16,6 iken 2022 yılında %15,9 oldu.
- ❑ Mutlu olduğunu beyan eden erkeklerin oranı, 2021 yılında %43,9 iken 2022 yılında %46,5 oldu. Kadınlarda ise bu oran, 2021 yılında %54,6 iken 2022 yılında %52,7 oldu.
- ❑ Eğitim durumuna göre mutluluk düzeyi incelendiğinde; 2022 yılında en yüksek mutluluk oranı, %52,7 ile ilköğretim mezunu grubunda görüldü. Bunu sırasıyla; %51,7 ile bir okul bitirmeyenler, %48,3 ile lise ve dengi okul mezunu, %48,2 ile yükseköğretim mezunu ve %46,3 ile ilköğretim veya ortaokul mezunu bireyler takip etti.
- ❑ Kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri incelendiğinde; 2022 yılında asayiş hizmetlerinden memnun olduğunu beyan edenlerin oranı %75,9 olurken bunu sırasıyla %69,7 ile ulaştırma, %65,6 ile sağlık, %63,8 ile Sosyal Güvenlik Kurumu hizmetleri, %59,5 ile adli hizmetler ve %59,3 ile eğitim hizmetlerinden memnuniyet takip etti.

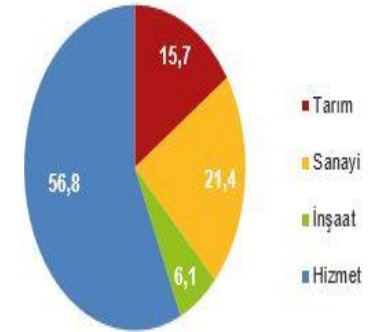
İşgücü İstatistikleri, IV. Çeyrek: Ekim - Aralık, 2022

- Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2022 yılı IV. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 148 bin kişi artarak 3 milyon 583 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,2 puanlık artış ile %10,2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %8,5, kadınlarda %13,6 olarak tahmin edildi.
- İstihdam edilenlerin sayısı 2022 yılı IV. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 565 bin kişi artarak 31 milyon 460 bin kişi, istihdam oranı ise 0,7 puanlık artış ile %48,4 oldu. Bu oran erkeklerde %65,8 iken kadınlarda %31,3 olarak gerçekleşti.
- Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam edilenlerin sayısı 2022 yılı IV. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre tarım sektöründe 62 bin kişi, sanayi sektöründe 90 bin kişi, inşaat sektöründe 57 bin kişi, hizmet sektöründe 356 bin kişi arttı. İstihdam edilenlerin %15,7'si tarım, %21,4'ü sanayi, %6,1'i inşaat, %56,8'i ise hizmet sektöründe yer aldı.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı, 15+ yaş, (Bin kişi), IV. Çeyrek: Ekim-Aralık, 2022

	IV. Çeyrek, 2022			Bir önceki çeyrek			Bir önceki çeyreğe göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	31 460	21 175	10 285	30 895	20 879	10 016	565	296	269
Tarım	4 936	2 809	2 127	4 874	2 825	2 049	62	- 16	78
Sanayi	6 735	4 996	1 738	6 645	4 936	1 709	90	60	29
İnşaat	1 912	1 825	88	1 855	1 760	95	57	65	- 7
Hizmet	17 877	11 545	6 332	17 521	11 358	6 163	356	187	169

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı (%), IV. Çeyrek, 2022

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş çeyreklere ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.